

11. jun 2005.

Ambasada Sjedinjenih Američkih Država
Beograd

**Govor gospodina Roderika Mura
Opravnik poslova
"Srebrenica - Van osnovane sumnje"
11. jun, 2005.**

Pre svega bih želeo da pozdravim organizatore današnje konferencije. Dok se približavamo svečanoj i tužnoj godišnjici masakra u Srebrenici, bilo bi prikladno da se posvetimo sećanju na ono što se tamo desilo pre deset godina. Zločini počinjeni u Srebrenici, najgnusniji i najdestruktivniji u Evropi još od drugog svetskog rata, ne smeju biti zaboravljeni. Ova, deseta godišnjica treba da bude prilika - za samoispitivanje, za razmišljanje, i što je najvažnije, za pravdu.

Takođe bih želeo da iskoristim priliku da javno izrazim poštovanje Nataši Kandić i Centru za humanitarno pravo za njihovu inspirativnu hrabrost, beskrajnu energiju i neumoran poriv da obezbede da se počinio ratnih zločina privedu pravdi, da se žrtvama tih zločina na adekvatan način izrazi poštovanje i da se ne zaborave. Nataša, ti i tvoje kolege ste krenuli u plemeniti krstaški pohod koji zaslužuje duboku zahvalnost i podršku svih ljudi koji veruju u pravdu.

"Van osnovane sumnje" To je zaista podoban naziv za ovu konferenciju. Neoboriva je činjenica da su pre deset godina srpske snage pod komandom Ratka Mladića izmasakrirale skoro 8,000 Bošnjaka u enklavi Srebrenica. Ova svirepost je dokumentovana kroz hiljade svedočenja očevidaca i rođaka, kroz otkriće brojnih masovnih grobnica, čak i kroz prošlogodišnje priznanje Vlade Republike Srpske da su srpske snage sprovodile ubistva. U poslednje vreme, pojava sada poznate video trake treba da ukloni svaku sumnju koju je bilo koji razuman čovek mogao da ima o opsegu i brutalnosti ovog masakra.

Nažalost, osećaj za poricanje je preovladao u velikim segmentima populacije u vezi sa ratnim zločinima koje su počinili Srbi. U izjavama za javnost koje sam dao pre mesec dana, naveo sam da istraživanja javnog mnjenja pokazuju da tek nešto više od jedne trećine Srba veruje da su ratni zločini počinjeni u Srebrenici, uprkos priznanju same Vlade Republike Srpske da su se ovi zločini dogodili. Primetio sam da manje od jedne trećine Srba veruje da su tela preko 800 kosovskih Albanaca, od kojih je većina brutalno ubijena, locirana u masovnim grobnicama u Srbiji - uprkos tome što je vaša vlada priznala ovu činjenicu. I zaista, u ovim grobnicama su se nalazili i tri mlada američka državljanina - braća Bitići - koji su ubijeni posle nelegalnog zatvaranja u Petrovom Selu.

I, u skorije vreme, jedna studentska grupa sa beogradskog Pravnog Fakulteta je sponzorirala konferenciju koja je imala za cilj da baci sumnju na zločine u Srebrenici. U pokušaju da propagiraju tako opasan i neodgovoran mit, tražili su opravdanje za ratne zločine koji su tamo počinjeni. Premda poštujemo pravo na slobodno izražavanje, mišljenja koja su tamo izražena imaju za cilj da obeščaste to pravo, u pokušaju da se raspire plamenovi šovinizma i etničke mržnje. Takva zajedljivost sramoti mrtve na svim stranama u balkanskim sukobima devedesetih.

Dozvolite mi da naglasim dve stvari. Pre svega, mi priznajemo da je bilo mnogo Srpskih žrtava ratnih zločina tokom devedesetih -- u Hrvatskoj, Bosni, čak i na Kosovu. Ali argument koji ja najčešće čujem -- da su sve strane bile krive za zločine -- ne opravdava mnoge zločine koje su počinili Srbi niti oslobadja izvršioce tih zločina od kazne. Druga stvar, mnogi u Srbiji su reagovali odbrambeno na video-traku, zahtevajući da Srbi ne budu osudjeni kolektivno za zločine koje su počinili pojedinci. Ja se u potpunosti slažem. Mi ne osudjujemo, niti smo ikada osudjivali Srpski narod kao ratne kriminalce. Nije srpski narod počinio ove zločine; okrutni i beskrupulozni pojedinci su ih počinili. Upravo ovi pojedinci su ti koji moraju da se suoče sa pravdom pred Međunarodnim Krivičnim Sudom za Bivšu Jugoslaviju ili pred domaćim sudovima.

Nadam se da će prikazivanje video trake Srebrenice, koja naravno prikazuje samo jedan sićušan delić nečoveštva koji je počinjeno tamo u julu hiljadu devetsto devedeset i pete godine, izazvati nacionalno katarzu u Srbiji. Nadam se da će ova slika etničkog čišćenja u njegovom najbrutalnijem obliku prouzrokovati da se Srbi širom ove zemlje otvorenije suoče sa prošlošću. Nadam se da će nas ova traka podsetiti da postoji još uvek mnogo počinilaca ratnih zločina koji žive slobodno i otvoreno među nama i da će ova traka podstaći organe koji sprovode zakon u vašoj zemlji i pravosudne organe da agresivnije izvedu takve ljude pred lice pravde. Nadam se da će to uveriti onih šezdeset procenata Srba koji se protivie izručenju Ratka Mladića u Hag, čoveka koji je bio nadležan za trupe Bosanskih Srba u Srebrenici, da promene svoje mišljenje. Nadam se da će oni koji su organizovali tribinu na Pravnom Fakultetu kao i pedeset procenata Srba koji ne veruju da se masakr u Srebrenici desio, priznati značaj zločina koje su počinili Srbi u ratovima tokom devedesetih. Nadam se da će oni prepoznati

da su njihovi "heroji" bili u stanju da kukavički pucaju uplašenim, bespomoćnim, vezanim tinejdžerima u ledja. I nadam se da će to prouzrokovati da se svi mi ovde prisutni zamislimo ponovo nad razmerama masakra u Srebrenici - jednog masakra koji je poslao u grob broj ljudi jednak 40 puta broj prisutnih u ovoj sobi upravo sada.

Takodje se nadam da će pojavljivanje ove kasete osnažiti napore da se sudski gone i osude ubice braće Bitići i mnogih drugih žrtava čije ubice još uvek žive slobodno i otvoreno medju nama.

Ja gajim ove nade zato jer čvrsto verujem da suočavanje sa ovom užasnom istinom predstavlja ključni korak ka pomirenju medju narodima ovog regiona i ka obezbedjivanju toga da će pravda biti pošteno dodeljena počinocima ratnih zločina.

Ja verujem da ima prostora za optimizam. Mi smo aplaudirali brzom i snažnoj akciji Vlade Srbije u vidu hapšenja onih koji su bili umešani u ubistva snimljena na video traci. Pozdravili smo najavljen nameru Vlade da obezbedi da se ovi i drugi počinoci suoče sa pravdom zbog ovih zločina. Pozdravili smo nedavna izručenja Haškom Tribunalu brojnih pojedinaca optuženih za saučesništvo u organizovanju i/ili izvođenju masakra u Srebrenici. I pozdravili smo uveravanja od strane visokih zvaničnika Vlade da će oni optuženi koji su još uvek na slobodi, a najpoznatiji su Ratko Mladić i Radovan Karadžić, biti izručeni u Hag uskoro.

Takodje smo pozdravili najavu Predsednika Tadića i drugih ovdašnjih lidera da će putovati u Srebrenicu jedanaestog jula da odaju počast žrtvama tog užasa. Kao što je Podsekretar Nicholas Burns naglasio ovde u četvrtak, ova godišnjica predstavlja istorijsku priliku za Srbiju da se distancira od onoga što se desilo hiljadu devetsto devedeset i pete i da pokrene trajno pomirenje medju narodima ovog regiona. Dozvolite nam da se radujemo toj budućnosti, pri tom ne zaboravljajući žrtve pale u prošlosti.